

Praktiknära forskning utvecklar förskolan

Skrivet av: Maria Löfstedt

Blogg. Veckoreflektion. Pedagogista. Och den senaste bedömningsforskningen. I Svedala kommun pågår just nu ett större utvecklingsarbete med kvalitet i förskolan. "Små barns lärande" heter satsningen som synliggör små barns kunnande i förhållande till läroplanens mål. Detta ger en bild av förskolans kvalitet och utvecklingsbehoven när det gäller dessa barns lärande.

Foto: Shutterstock.com

På förskolorna Tegelbruket och Örtagården i Svedala kommun har man under de senast åren utvecklat det systematiska kvalitetsarbetet. Man utgår från målen i LPFÖ 98. Personalen arbetar med att bryta ner sina prioriterade mål och anpassa dem utifrån barngruppen. Man jobbar därefter vidare med ett reflektionsmaterial med frågeställningar utifrån de fem nyckelstrategierna (se nedan), och slutligen med ett utvärderingsmaterial.

Varför har ni valt att arbeta just så här med det systematiska kvalitetsarbetet?

– Hösten 2011 hade vi flera olika kvalitetsdokument, vilket upplevdes som tidskrävande och vi såg inte helheten. Önskemål fanns om ett dokument och en röd tråd för att se sammanhanget med systematiskt kvalitetsarbete. Ledningsgruppen lyssnade på en föreläsning av forskaren Karin Alnervik. Då föddes vår tanke om ett dokument och vi startade vår utvecklingsresa, säger Margareta Lindh.

Tankesmedja om bedömning

I tankesmedjan "Bedömning som motivation och utvecklande pedagogiskt verktyg – att synliggöra det synliga lärandet" (ett samarbete mellan ett antal kommuner i Skåne och Malmö högskola och Högskolan i Kristianstad)*, arbetades det fram ett underlag med bedömningsforskningens senaste rön. Tankesmedjan fokuserade på "Bedömning som motivation och utvecklande pedagogiskt verktyg" och utgick bland annat ifrån den formativa bedömningsforskningen med John Hattie, Dylan Wiliam, Christian Lundahl och Anders Jönsson i spetsen.

– När det gäller återkoppling till barnen har särskilt Carol Dweck varit intressant som forskat på hur beröm påverkar lärande, säger Margareta Lindh, förskolechef i Svedala kommun en av initiativtagarna till denna satsning.

Få syn på lärandet

Som framgår av namnet på tankesmedjan handlade mycket av arbetet att synliggöra lärandet, det vill säga att skapa en medvetenhet hos pedagogerna.

– Det handlar om hur vi tillsammans kan få syn på och lägga fokus på lärandet hela vägen från förskolan till vuxenutbildningen. Vi grundade vårt arbete på "Utvärdering i förskolan: en forskningsöversikt" (Åsén & Wallberg Roth 2012) i vilken man menar att förskolan bör öka sin medvetenhet kring såväl bedömning, kritiskt reflektion som dokumentation.

Handledning utvecklande

Karin Alnerviks arbete har alltså också varit en grund. Hon diskuterar hur man kan utveckla pedagogisk dokumentation med hjälp av handledning.

– Hon menar att handledningen kan hjälpa personalen att utveckla dokumentationen till pedagogisk dokumentation genom att personalen kommer närmare barnen och inte bara reflekterar över barnens utan också de vuxnas läroprocesser. Vuxna behöver lära sig mer om barns lärande i dialog med kollegorna.

Är det viktigt att forskningen ni utgår ifrån är just "praktiknära"?

– Ja, om vi inte utvärderar vår praktik så har det heller inte någon större effekt. Vårt huvuduppdrag är att arbeta med barnens lärande i vardagen. Vi reflekterar varje vecka kring vad barnen lärt sig, tar nästa steg och utmanar barnen vidare i sitt lärande, säger Margareta Lindh.

Fakta Vad är "nyckelstrategier"?

Forskaren Dylan Wiliam har tagit fram fem nyckelstrategier för att arbeta med formativ bedömning, (bedömning som fokuserar på lärande). Dessa är pedagogernas verktyg för att få syn på lärandet i verksamheten.

- Vad ska barnen lära sig? (tydliggöra syftet för barnen)
- Vad kan de redan? (synliggöra lärandet)
- Hur ska barnen göra för att komma vidare? (återkoppling för lärande)

- Hur kan barnen stödja varandras lärande? (aktivera barnen som läresurser för varandra)
- Hur kan barnen bedöma och styra det egna lärandet? (barnen blir medvetna om sin egen läroprocess)

Fakta framgångsfaktorer i Svedala

- Ett dokument som är lätt tillgängligt.
- Ett levande dokument med reflektioner som arbetas med varje vecka i alla arbetslag.
- Systematiskt utvärderingsarbete under hela läsåret – okt/dec/mars/maj.
- Alla arbetslag startar nytt läsår genom att läsa förra läsårets utvärderingar från de barn som kommer att vara på deras avdelning.
- Blogg – låst blogg som föräldrar loggar in på själva eller tillsammans med sina barn och reflekterar över förskolans arbete. Bloggen används också på förskolan tillsammans barn och pedagoger. Blogginläggen används av pedagogerna på reflektionstiden.
- Veckoreflektionen: Insamling av material i veckan – film, foto, anteckningar och blogginläggen.
- Nätverksgrupper med all personal på förskolorna som träffas och diskuterar pedagogiska frågor utifrån boken "Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan – Skolverket.
- En pedagogista finns anställd på förskolorna. Hon är med varannan vecka i alla arbetslag för reflektion, individuell handledning i pedagogiska frågor samt är ansvarig för den pedagogiska diskussionen i olika nätverksgrupper.

* Vad är en tankesmedja?

Organisationen kring tankesmedjorna är ett samarbete mellan ett antal kommuner i Skåne, kommunförbundet, Malmö Högskola och Högskolan Kristianstad.

Ett skolrelaterat problemområde identifieras i en eller flera kommuner.

Problemet som en tankesmedja skall bearbeta formuleras i samråd mellan intresserade kommuner och högskolorna.

Alla deltagande kommuner erbjuds möjlighet att delta i tankesmedjans arbete.

En tankesmedja bildas för att bearbeta problemet, föreslå strategier för fortsatt bearbetning och hitta lösningsförslag användbara för den lokala skolan.

Deltagande kommuner ingår ett avtal med högskolorna angående tankesmedjans syfte, arbetsformer, mål och finansiering.

En tankesmedja består av forskare och lärare från högskolan, yrkesverksamma från skolan med stor erfarenhet av det aktuella problemet samt andra kloka personer valda från verksamheter utanför skolområdet.

En tankesmedja består av ungefär 10 personer.

Varje tankesmedja får ett uppdrag och en viss tid till sitt förfogande och skall när denna tid förflutet redovisa sina resultat i form av konkreta handlingsalternativ användbara för den lokala skolan.

Tankesmedjan skall i sitt arbete väga in yrkesverksamma lärares erfarenheter, svensk och internationell forskning samt aktuell debatt i samhälle och massmedja inom tankesmedjans område.

Varje tankesmedja skall kontinuerligt dokumentera sitt arbete i en blogg (elektronisk dagbok) där lärare, studenter och en intresserad allmänhet kan följa tankesmedjans arbetsprocess.

En tankesmedjas verksamhet kan presenteras och slutredovisas vid allmänna seminarier.

En tankesmedjas arbete kan eventuellt utmytna i ett fortsatt utvecklingsarbete eller forskningsprojekt.

Läs mer

Kunskapsöversikten [Stödja och styra - Om bedömning av yngre barn](#) ger en samlad bild av den forskning som finns inom området bedömning och dokumentation av yngre barns kunskapsutveckling. Översikten riktar sig i första hand till personal inom förskola och skola eller till dig som vill veta mer om forskning om bedömning av yngre barns lärande.

Rapporter från Tankesmedjans [Bedömning som motivation och utvecklande pedagogiskt verktyg – Att synliggöra det synliga lärandet](#).